

العقیدہ

دزیر و نواصلاح دزیرہ پہ خبرو

مستفاد

ماہر العلوم العقلیہ و العقلیہ الشیخ ابوعمار

عبدالوکیل بن شمس الرحمن

ناشر

مدرسہ دار القرآن لاشاعۃ التوحید والنیۃ کوشا سعید آباد

عظیم الشان خوشخبری

★ اب مکتبہ اشاعت آپ کے جیب میں ★

دنیا میں کسی بھی جگہ علماء جماعت اشاعت التوحید والسنتہ کے تمام تصانیف
Play Store اور Website سے بالکل فری انسٹال / ڈاؤن لوڈ کریں۔

انسٹال / ڈاؤن لوڈ کرنے کا طریقہ

Play Store سے " مکتبۃ الاشاعت " انسٹال کرنے کے بعد ایپ میں مطلوبہ کتاب ڈاؤن لوڈ کریں
نیز اپنی کتاب کو Play Store / Website پر مفت شائع کرنے کے لیے بھی رابطہ کریں۔

نوٹ

ویب سائٹ پر جماعت اشاعت التوحید والسنتہ کے تمام تصانیف مثلاً تفاسیر، فتاویٰ جات، شروح، سوانح حیات،
نوٹس، درس نظامی کے کتب وغیرہ دستیاب ہیں آپ وقتاً بوقتاً Play Store اور website پر چیک کیا کریں مزید
معلومات کے لیے دیے گئے واٹس ایپ نمبر پر رابطہ کریں۔ وہاں آپ کو آسانی کے لئے مطلوبہ کتاب کا link دیا
جائے گا اور آپ کو بہترین رہنمائی دی جائے گی جس سے آپ کو مطلوبہ کتاب آسانی سے ملے گا۔ پلے سٹور پر ترجمہ
و تفسیر یا سورتوں کے نوعیت والے تصانیف دستیاب ہوں ہیں کیونکہ ایک PDF میں اس کا مطالعہ مشکل ہوتا ہے
تو ہم نے آسانی کے لیے ہر ایک پارے کے لیے الگ الگ بٹن بنایا ہے تاکہ قارئین کے لیے پڑھنے میں آسانی
ہو باقی تمام نوعیت کے تصانیف مندرجہ ذیل ویب سائٹ پر دستیاب ہوں گے۔ جو Goggle پر مزکورہ ویب
سائٹ میں سرچ کرنے سے یا ہمارے مندرجہ بالا app " مکتبۃ الاشاعت " کو پلے سٹور سے انسٹال کرنے کے بعد
ایپ میں سرچ کرنے سے ملیں گے۔ آسانی کے لیے ویب سائٹ پر links ملاحظہ کیجئے۔ جزاکم اللہ

WhatsApp:0320-1914145

ویب سائٹ maktabatulishaat.com (مکتبۃ الاشاعت ڈاٹ کام)

د کتاب مشخصات :

د کتاب نوم : د زرونو اصلاح د زره پہ خبرو

مصنف : ماهر العلوم العقلية والنقلية الشيخ ابوعمار عبدالوکیل

بن شمس الرحمن صاحب .

کمپوز : غلام نبی بن دیارخان .

تعداد : ۱۰۰۰

د چاپ : اول

ناشر : مدرسہ دارالقرآن کوتہا سعید آباد .

د ملاوید خائے : اسلامی کتب خانہ عبدالرحمن پلازہ جہانگیرہ روڈ

صوابی ۹۲۱۲۹۲۲ ۰۳۴۴

صفحہ	فہرست	نمبر شمار
۴	خطبہ الكتاب	۱
۵	العقیدہ فی الاشعار	۲
۹	مختصر ضروری سوالونہ او جوابونہ	۳
۹	فرائض د کلمے طیبے	۴
۱۴	شرائط دہارہ د شہادت	۵
۱۵	نواقض الاسلام	۶
۱۸	ایمان خہ تہ وائی	۷
۱۹	مطلب د ایمان پہ اللہ باندے	۸
۲۱	توحید خہ تہ وائی	۹
۲۱	اقسام د توحید	۱۰
۲۲	فرق پہ ما بین د توحید د ربوبیت او الوہیت کہن	۱۱
۲۴	ثمرات د ایمان پہ اللہ باندے	۱۲
۲۶	د شرک اقسام	۱۳
۲۷	ایمان پہ ملانکو	۱۴
۲۷	ایمان پہ کتابونو باندے	۱۵
۲۹	د قرآن کریم متعلق عقیدہ	۱۶
۲۹	د انبیاء متعلق	۱۷
۳۳	ایمان پہ آخرت	۱۸
۳۶	ایمان پہ تقدیر باندے او د تقدیر مراتب	۱۹
۳۶	نور ضروری سوالونہ	۲۰
۴۰	کفر خہ تہ وائی	۲۱
۴۱	د کفر اقسام	۲۲
۴۱	شرک خہ تہ وائی	۲۳
۴۳	بدعت خہ تہ وائی	۲۴
۴۴	د اللہ د حکم سرہ پہ بندہ خہ واجب دی	۲۵

الحمد لله الذي جعل التوحيد سبباً للفوزان وجعل الشعب والقبائل للعرفان وحقق النجاة على

العقيدة المبرهنة في القرآن وعليها ارسل الرسل لهداية الانس والجان

والصلاة والسلام على من ارسل الى سائر الانام على العقائد الملخصة في الاديان كما قال الله

تبارك وتعالى في القرآن «وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيْهِ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ (۲۵ الانبياء)».

وفسره بما جاء في قصة عثمان بن عفان من قبل مني الكلمة التي عرضتها على عمي فردها علي

فهي له نجاة.

وعلى اله وصحبه الذين سبقت لهم العفو والغفران في القرآن.

أما بعد فكلنا محتاجون الى تصحيح العقائد في هذه الازمان والبلدان البعيدة زماناً ومكاناً من

سيد الانس والجان.

فطالعنا القرآن وأحاديث من هو أنسان كل إنسان وتصفحنا كتب اهل العقائد للاتقان

فهاءنا نقدم عقائدنا للميزان

فخذوها واسطروها في صدوركم وصدور الصبيان رزقني ورزقكم الله الجنان واعاذني

واعاذكم الله عن التيران.

العقیدہ فی الاشعار

رب یسر ولا تعسر وتمم بالخیر ۴۰: ۳ ظهر ۷ ذی قعدہ ۱۴۳۲

عقیدہ دے پہ اللہ کرہ مہربان

متبع شہ د نبی آخر زمان

د اللہ صفات بل چاتہ چہ ورنہ کرے

د دنیا نہ بہ رخصت شرع بر ایمان

یو ہستی د پاک رسول پشانے نشستہ

فعل او ترک کنیں کامیابی د دوجہان

بل قرآن د پاک اللہ عظیم احسان دے

پاک د ہر قسمہ زیاتی او د نقصان

دا صفت د پاک اللہ غیر مخلوق دے

دروغ و نیلی و جہم بن صفوان

د اللہ لیدل ممکن غیر محال دی

د سپورمی پشان بہ ئے وینی جنتیان

دا لیکل مے وسیلہ د خپل دیدار کرہ

پہ دنیا کنیں سوزیدلے پہ ہجران

د جریر پہ روایت کنیں دا مذکور دی

د قرآن سرہ شاہد دی صحیحان

نہ والد دے نہ مولود احد صمد دے
نہ شبیہ ورلہ شوک شتہ نہ شریکان
د یمین ساق او وجہ نہ انکار مہ کرہ
بلکہ خومرہ چہ مذکور دی پہ قرآن
پہ آخر د شیے کبش تیک دا نازلیگی
د رزقونو د بخنے کری اعلان
د تمثیل تہ بیہ نہ پاک مے رب سبحان دے
د تجسیم تعطیل قائل دی نافرمان
بلکہ وایو زمونر ایمان دے پہ صفاتو
پہ کوم شان چہ مناسب وی د سبحان
استوی باندم ایمان حسب البیان دے
کیف او کم کبش توغل کری بدعتیان
ملائک د رب عباد تابعداران دی
پاک د ہر قسمہ عیبونو او د عصیان
رسولان تول محبوبان اللہ تہ مکران دی
دورے لورے گناہ دی معصومان
پہ ایمان کبش فرق نشتہ تول نبیان دی
محمد (ص) پدوئی کبش نمر دے د آسمان
کتابونو صحیفو کبش خلور غورہ
دا توراہ انجیل زبور دے بل قرآن

باقی سل وے صحیفے چہ ہدایت وو
هر کتاب وی په امت عظیم احسان
آخرت باندام ایمان حسب القرآن دم
تناسخ سیرہ حساب منی هندوان
خیر او شر د پاک الله نه لیکل شوی
په انکار ئے چرمے نشی مسلمانان
په مخلوق کین غوره روره محمد دم
ورپسے دی درجه کین قبول نسیان
دم امت کین شرافت د صداقت دم
په صدیق عمر پسے دم پناک عثمان
د علی په قرابت کین هیخ شک نشته
خلورم دم درجه کین راروان
د حسین حسن نه زار شم دا گلان وو
لیکن خیال کوره د ماما ابن سفیان
که انصار که مهاجر دی رب ستائیلی
فتح او گوره گواہ آل عمران
أمهات المؤمنین مونبر له مثال دم
عائشے ته رب ور کریم عظیم شان
رقیه ام کلثوم زینب بنات دی
فاطمے ته رب ور کریمی وو حسنان

د لیکلو د اعمالو کاتبان دی
ناست هر وخت وی په اوگور د هر انسان
د نکیر منکر دا سوال او جواب حق دم
عذاب حق دم رونیرو نشی رافضیان
آخرت کنب به اعمال تلله کیری
وزن حق دم دا اعلان دم د قرآن
پاک نبی به دکوثر په حوض ولاړ وی
وی ساقی به د محشر پدم میدان
شفاعت باندیم ایمان لره صاحبه
چه نصیب دی شفاعت شی په ماگران
خوش نصیبه به جنت کنب همیشه وی
هر بیان په هغه کم دم هر بیان
چه دم زړه کنب خه تیریگی ملاویگی
دم سره چه خوشحالی شی د عیان
د بدبختو کافرانو سوزیدل دی
کپیدل دی جریدل دی هر زمان
مؤمنان گهنکاران به تره بهر کپی
مهربان دم مهربان دم مهربان
ام عیانه مهربانه پاک سبحانه
ته نه معاف کپم نافرمان دم نافرمان

مختصر ضروری سوالونہ او جوابونہ :

سوال : اسلام خہ تہ وائی ؟

جواب : اسلام : أن تشهد أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله وتقیم الصلاة وتؤتی الزکاة وتصوم رمضان وتحج البيت إن استطعت إليه سبيلا .

(۱) گواہی د کلمہ د توحید (۲) مونخ کول (۳) زکواة و رکول (۴) روژمے نیول د میاشته د رمضان (۵) حج کول چہ د چا ورتہ طاقت وی .

سوال (۲) کلمہ طیہ کنی خو فرض دی ؟

جواب : پہ « لا اله الا الله محمد الرسول الله » کنی دولس فرض دی .

اجمال پہ شعر کنی :

الفاظ معنی یقین صدق دعوة او محبت دے

اخلاص او انقیاد قبول خہ کفر پہ اصنام

☆☆☆

عمل پہ مقتضی د کلمے او استقامت دے

چہ یو پدیکنی نہ وی دے جنت پدہ حرام

☆☆☆

عبدالعزیز بن باز رحمہ اللہ پہ مجموع فتاویٰ کتب فرمائی : بعض
اہل علم د کلمے اتہ شرطونہ ذکر کپی دی او دم دوه شعرونو کتب
نہ ہفہ راجمع کپی دی :

علم یقین و اخلاص و صدقک مع
محبة و انقیاد و القبول لها

وزید ثامنہا الکفران منک بما

سوی الاله من الاشیاء قد الها

الاول : علم پہ معنی د کلمے چہ منافی د جہل سرہ دا ضروری

دم

الثانی : الیقین المنافی للشک — یعنی دم د کلمے د ویونکی بہ

دا یقین وی چہ اللہ لائق د بندگی دم پہ حقہ باند دم

الثالث : الاخلاص — او دم د مطلب دم چہ بندہ خپل رب

لرہ عبادت خاص کپی بس کلمہ چہ خہ شے د اللہ نہ سوی نبی تہ یا ولی تہ

یا ملک تہ یا یو درگاہ تہ یا یو پیری او یا ددینہ علاوہ بل خہ تہ منسوب

کپی نو دم انسان د اللہ سرہ شریک جوہ کرو او دم شرک د کلمے نہ

د اخلاص ہفہ صفت اوچت کرو

الرابع : الصدق — او دم مطلب دادم چہ دا ویونکے بہ دم

وینا کتب رشتے وی زہ بہ نہ زہ برابر وی او زہ بہ نہ د زہ سرہ

برابر وی

«فإن قالها باللسان فقط وقلبه لم يؤمن بمعناها فإنها لا تنفعه، ويكون بذلك كافرا كسائر المنافقين.»

کچرے دا کلمہ پہ ژبہ صرف وائی او د زرہ نہ ئے ددے پہ معنی ایمان نہ وی نو دا کلمہ دتہ قائدہ نہ ورکوی او پدے وجہ بہ دے د عامو منافقانو پشان کافر وی .

(مجموع فتاوی ج ۱ ص ۲۳۱)

الخامس : المحبة — ومعناها أن يحب الله عز وجل ، فإن قالها وهو لا يحب الله صار كافرا لم يدخل في الإسلام كالمنافقين .

«محبة» مطلب دادے چہ ددے ویونکی بند : الله سرہ مینہ وی کچرے کلمہ وائی لیکن دے د الله سرہ مینہ نہ ساتی نو دے کافر دے او اسلام کسب ندے داخل پشان د عامو منافقانو .

او ددے دلیل «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ الْآيَةَ ، وقوله سبحانه : سورة البقرة الآية ۱۶۵ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّوهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ»

السادس : «الانقياد لما دلت عليه من المعنى» یعنی دے کلمے چہ پہ کومہ معنی دلالت او کرو نو ہفے تہ غارہ کیخود دل .

حاصل دا چہ ہواخے د الله بندگی بہ کوی او د ہفے د حقانیت عقیدہ بہ ساتی کچرے دا کلمہ ئے او وئیلہ لیکن دیو الله بندگی نہ کوی او د شریعت تابع نہ دے بلکہ د شریعت نہ خان غت کنری نو دے مسلمان نشی کیدے لکہ ابلیس او د ہفے امثال شو .

السابع : «القبول لما دلت عليه» دا کلمہ چہ پہ خہ دلالت کوی
هغه قبول چہ هغه صرف د یو الله بندگی ده او د غیر الله بندگی
پریخودل .

الثامن : «الکفر بما یعبد من دون الله» کفر کول پہ هغه الهو چہ د
الله نه علاوه د هغوی بندگی شوم وه .

او د غیر الله د بندگی نه بیزاره کیدل او د هغه د بطلان عقیده ساتل
الله کریم فرمائی «فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ
الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
(۲۵۶ البقره) . (مجموع فتاوی ص ۲۳۱، ۲۳۲)

ددینه علاوه خلور شرطونه چہ هغه هم فرائض دی کلمہ کنس هغه
هم خہ مجموع فتاوی ذکر کوی دی او خہ نور علماء .
(۱) الفاظ د کلمے فرض دی .

یو دا چہ دا الفاظ صحیح کول فرض دی کچرم یو سرے قصدا
د کلمے د محمد الرسول الله په خائے (محمد) په (خاء) سره اووائی نو
ددم معنی غلطیکی .

بل دا چہ دا الفاظ وثیل فرض دی خاصکر په وخت د مطالبه کنس
بل دا چہ هم داسے الفاظ فرض دی خنکجه چہ کلمه کنس مذکور
دی علامه رازی رحمه الله فرمائی :

کچرم یو سرے لا اله الا الرحمن اووائی .
لا اله الا السبحان اووائی .

بلکہ تول نمونہ د الله ذکر کری لیکن (الله) لفظ باندے راتل نہ

وی کری نو دے مسلمان نشی گرزیدے .

(۲) معنی د کلمے صحیح کول خکہ چہ د کلمے پہ معنی باندے یو

سرے نہ پوهیگی نو هغه مؤمن نہ دے .

عبدالعزيز بن باز رحمه الله فرمائی :

«وهذه الكلمة العظيمة لا تنفع قائلها ولا تخرجه من دائرة الشرك إلا

إذا عرف معناها وعمل به وصدق به»

او دا عظیمہ کلمہ ویونکی تہ خہ فائدہ نہ ورکوی او نہ ئے د

دائرے د شرک نہ اوباسی مگر هله چہ معنی باندے خان پوهہ کری او

عمل پرے او کری او تصدیق ئے او کری .

(۳) عمل پہ مقتضی د کلمے خکہ چہ دے مخکین عبوت کین

ذکر شو «الا اذا عرف معناها وعمل به وصدق به» او کله چہ عمل او

قول او عقیدہ خرابہ وی او صاحب خپل شرک کین غورزوی نو دا عمل

بہ د کلمے نہ خلاف وی « كدعاء الاموات والملائكة والاصنام والاشجار

والاحجار والنجوم ونحو ذلك والذبح لهم والنذر والسجود لهم

وغیره ذالک »

لکہ سوال کول شو د مرو نہ یا د ملائکو یا د درگماہونو ، یا د

ونو بوتو یا د گتو نہ یا ستورو یا داسے نور او دوئی تہ حلالے شومے

او دوئی لہ نذر کول شو یا دوئی تہ سجدہ کول شو .

(۴) استقامتہ پہ دم کلمہ فرض دم فرمائی عبدالعزیز بن باز رحمہ اللہ : ومتی وجد من المسلم معناها والاستقامتہ علیہ فهو مسلم حرام الدم والمال .

کلہ چہ د مسلمان نہ دم کلمہ پہ معنی او پدم کلمہ استقامت او موندلے شو نو دم مسلمان دم او ددہ وینہ او مال پہ بل مسلمان حرام دی . (مجموع فتاوی ج ۱ ص ۲۳۲)

ضروری سوالونہ :

سوال : ستا رب خوک دم ؟

جواب : رب زما اللہ دم ہفہ اللہ چہ زما پالونکے دم او دتول مخلوق پالونکے دم او ہم دغہ اللہ لائق د عبادت دم دم اللہ نہ علاوہ بل سرک د عبادت لائق نشہ

سوال : د رب معنی خہ دہ ؟

جواب : رب ہفہ چاتہ وائی چہ ہفہ مالک وی او متصرف وی پہ عالم کبش او مستحق د عبادت ہم وی

شرائط دپارہ د شہادت : ان محمدا رسول اللہ :

(۱) اعتراف پہ رسالت د نبی علیہ الصلاۃ والسلام باندم او اعتقاد دم پہ زہہ کبش .

(۲) پہ خلہ و نیل او اعتراف دم پہ زہہ ظاہرا .

(۳) تابعداری کول او عمل کول پہ ہفہ خہ چہ امرئے کرے او

منع کیدل د ہفہ خہ نہ چہ منع کرے دہ .

- (۴) تصدیق پہ ہفہ خہ چہ خبر ئے ور کر مے دے .
(۵) دھر خہ نہ زیات محبت کول د نبی علیہ الصلاة والسلام

سرہ .

- (۶) مخکنس کول وینا د نبی علیہ الصلاة والسلام د هر چا پہ وینا
باندے . (مأخوذ من عقیدة التوحید لصالح الفوزان رحمه الله)

نواقض الاسلام

فی الاشعار :

اسلام له ماتونکی خو امور دی خان خبر کرہ
یو ذبحہ شوہ پہ نوم د غیر الله واورہ بیان

دویم چہ واسطے وی الله ته جور مے کری
ددوئی امداد غوبنتل او رابلل کری مهربان

دریم چہ خوک کافر ته کافر نه وائی کافر دے
یا شک کری پہ مشرک چہ دے . کافر کہ مسلمان

رابع چہ د اسلام نه بل نظام ته غوره واتی
یا خیال صرف دا چہ اسلام کفر سویان

پنجم چہ یو عمل د پاک نبی تہ دم بد گوری
اگر کہ پرے عمل کری دم کافر دم پہ ما گران

☆☆☆

شپرم چہ دین عقاب او پہ ثواب پسے خندا کری
ایمان ترے ختم شوے گر کہ پیر لولی قرآن

☆☆☆

ووم سحر ازده کول چہ جائز غوره ورته وائی
دا کار د مسلم نہ دم بلکه کار دم د شیطان

☆☆☆

اتم امداد د کفر مقابل کنیں د اسلام
کافر پدم عمل شی گر کہ پیر وی د زمان

☆☆☆

نہم چہ یو انسان گنری اوچت د اتباع
چہ پیر زما کامل دم حاجت نشته د قرآن

☆☆☆

لسم مخ اړول اعراض کول د دین اسلام
اکراه نہ علاوه پرے کافر کیوی مسلمان

(۸ ذی قعدہ بعد صلوات الجمعة)

نواقض د اسلام لس دی لکه اجمال پہ شعر کنیں ذکر شو .

(۱) شرک کول شو د الله سره په عبادت کبښ او ددینه لکه مری رابلل او امداد طلب کول د مرو نه ، او نذر او ذبح په نوم د غیر الله وغیره .

(۲) من جعل بينه وبين الله وسائط يدعونهم ويسألهم الشفاعة ويتوكل عليهم فقد كفر إجماعا .

(۳) من لم يكفر المشركين أو شك في كفرهم أو صحح مذهبهم كفر

(۴) چه د اسلام نه علاوه بل نظام ته خه گوری او یا دا وائی چه

اسلام او کفر یو شے دے .

(۵) چه یو سنت د نبی علیه السلام ته بد گوری اگر که پرے

عمل هم کوی خو دا انسان کافر دے .

الله فرمائی : ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ .

(محمد ۹)

(۶) چه ددین ثواب یا عذاب پسے خندا کوی دا انسان هم کافر

دے .

الله فرمائی : قُلْ أِبَاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ، لَا تَعْتَدِرُوا

قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ . (التوبة الايتان ۶۵ ، ۶۶)

(۷) ازده کول د جادو چه جائز او غوره ورته وائی چا چه او کپرو

اویا پرے شوک راضی وی نو دا انسان کافر دے .

الله فرمائی : وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ

(البقرة ۱۰۲) .

(۸) پہ دلہ د مشرکانو کنب شاملیدل یا د کفر امداد کول پہ
مقابلہ د مسلمانانو کنب دا انسان ہم کافر دے .

الله فرمائی : وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ . (المائدہ ۵۱)

(۹) چہ یو انسان اوچت گنری پہ اتباع د نبی علیہ الصلاة والسلام
باندے نو دا انسان ہم کافر دے .

الله فرمائی : وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ
مِنَ الْخَاسِرِينَ . (العمران ۸۵)

(۱۰) مخ ارول د الله ددین نہ چہ نہ ئے زدہ کوی او نہ پرے عمل
کوی نو دا انسان کافر دے .

الله فرمائی : وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ
الْمُجْرِمِينَ مُتَقِمُونَ . (السجدہ ۲۲)

(مجموع فتاوی للعلامہ ابن باز ج ۱ ص ۱۶۲)

سوال (۳) ایمان خہ تہ وائی ؟

الجواب : أن تؤمن بالله وملائكته وكتبه ورسوله واليوم

الآخر وتؤمن بالقدر خيره وشره .

(۱) تصدیق کول پہ الله (۲) تصدیق کول پہ ملائکو (۳) تصدیق

پہ کتابونو (۴) تصدیق د رسولانو (۵) تصدیق ئے وی پہ قیامت (۶)

تصدیق ئے وی پہ تقدیر باندے ، نو دا کس مؤمن دے .

تفصیل :

مطلب د ایمان پہ اللہ :

مونر وایو (۱) اللہ یو دے (۲) اللہ پاک دے .

اوس مطلب د یو والی خہ دے ؟

(۱) اللہ پہ وجود کنس یو دے (۲) پیدا کولو د مخلوق کنس یو

دے (۳) پہ نظام چلولو کنس یو دے (۴) پہ عبادت کنس یو دے (۵) اللہ

پہ نومونو او صفتونو کنس یو دے .

او اللہ پاک دے :

(۱) اللہ پاک دے د شریک فی الوجود نہ (۲) اللہ پاک دے د

شریک فی الخالقیت نہ (۳) اللہ پاک دے د شریک فی التصرف نہ (۴)

اللہ پاک دے د شریک فی العبودیت نہ (۵) اللہ پاک دے د شریک فی

الذات والصفات نہ .

اوس چہ حوک اللہ یو نہ منی پہ وجود کنس نو اللہ ئے پاک ونہ

کنرلو نو شرک فی الوجود ئے او کرو یا ورسره خالق بل کنری نوشرک

فی الخالقیت ئے او کرو اللہ ئے پاک ونہ کنرلو دارنگ شرک فی التدبیر

والتصرف او فی العبادۃ او فی الاسماء والصفات .

سوال : توحید خہ تہ وائی ؟

جواب : توحید پہ لغت کنس پہ دریو معنو راخی :

(۱) : جعل الشيء واحدا .

(۲) : الحکم علی الشیء بأنه واحد .

(۳) : العلم والاعتقاد بأن هذا الشیء واحد.

اصطلاح کتب : الاعتقاد والشهادة بأن الله سبحانه وتعالى منفرد بذاته وصفاته وربوبيته والهيته ، وعبادته ، لا شريك له في ذلك كله .

(جهود علماء الحنفية في ابطال عقائد القبرية ص ۷۷)

بل تعريف بنسبو كتب : يواخى والى د الله په پيدا كولو كتب او په تدبير كتب ، او عبادت صرف د يو الله او پر بنسودل عبادت د غير الله ، او اثبات د اسماء حسنى الله لره او اوچت صفات ، او پاڪ كڼرل الله د نقص او د غيب نه .

او دا تعريف شامل دى درم قسمه د توحيد ته : (۱) توحيد فى الربوبية (۲) توحيد فى الالهية (۳) توحيد فى الاسماء والصفات (الموسوعة هل بسوى اللين يلمون والذين لا يلمون العقيدة ص ۴)

او الله رب العزت دا درم وارہ قسمونه د توحيد پدم آيت كتب ذكر كرى دى :

رَبَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا . مريم ۶۵ .

او نور تعريفات هم عالمانو ذكر كرى دى :

لكه د ابن سريج رحمه الله نه تپوس لوشو چه توحيد چه شے دى ؟
نو جواب ئے ور كړو: توحيد اهل العلم وجماعة المسلمين أشهد أن لا إله إلا الله ، وأشهد أن محمداً رسول الله .

بعض عالمان ذکر کوی چہ توحید وائی :

إفراد الله سبحانه وتعالى بما يختص به .

(التعليقات على كشف الشبهات ص ۲)

دارنگ تپوس اوشو د علامہ ابی الحسن البوشنجی رحمہ اللہ نہ چہ

توحید خہ شے دے ؟

جواب ئے ورکرو چہ : أن تعلم أنه غير مشبه بالذوات ولا بنفسي

الصفات . (الانصاف للباقلانی ص ۸)

سوال : اصول د توحید کم کم دی؟

جواب : درے دی : (۱) پیژندل د رب (۲) پیژندل د دین (۳)

پیژندل د پیغمبر .

سوال : ارکان د توحید خو دی ؟

جواب : درے دی : اسلام ، ایمان ، احسان .

(الاجوبة المفيدة لمهمات العقيدة)

سوال : اقسام د توحید خو دی مختصر ؟

جواب : اقسام د توحید مختصر درے دی : (۱) توحید الالوهية

(۲) توحید الربوبية (۳) توحید الاسماء والصفات .

سوال : توحید فی الاسماء والصفات خہ تہ وائی ؟

جواب : توحید فی الاسماء والصفات دیتہ وائی چہ موصوف کرے

شی اللہ پہ تولو ہغہ صفتونو چہ خان ئے پرے موصوف کرے پہ خپل

کتاب کنیں یا پرے موصوف کرے شومے پہ ۴ حدیثوں د نبی علیہ السلام

کنیں پہ ہفہ طریقہ باندے چہ لائق دی د اللہ د ذات سرہ

سوال : ارکان د ایمان پہ اسماء حسنیٰ خو دی ؟

جواب : ثلاثة الإيمان بالاسم وبما دل عليه من المعنى وبما تعلق به من

الأثار فنؤمن بأنه رحيم ذو رحمة وسعت كل شيء. قدير ذو قدرة ويقدر على

كل شيء عليم ذو علم ويعلم كل شيء غفور ذو مغفرة ويغفر لعباده .

(۱) یو ایمان پہ ہفہ اسم فرض دے چہ دا د اللہ نوم او صفت دے

(۲) ایمان پہ ہفہ معنی چہ دا اسم پرے دلالت کوی .

(۳) د دے اسم چہ کوم اثار متعلق دی پہ ہقی ایمان لرل .

سوال : خہ فرق دے پہ ما بین د توحید د ربوبیت او د توحید د

الوہیت کنیں ؟

جواب : توحید د ربوبیت دا فعل د رب دے لکہ پیدا کول ،

ژوندی کول ، مرہ کول ، راورول د باران الخ .

توحید الوہیت دا فعل د بندہ دے لکہ : الدعاء والخوف والرجاء

والتوكل والإنابة والرغبة والرهبة والنذر والإستغاثه وغير ذلك من أنواع العبادات .

دعا غوبنتل ، یرہ کول ، طمع ساتل ، پہ اللہ توکل کول ، د اللہ

تابعداری کول ، یرہ کول د اللہ نہ ، مینہ کول د اللہ سرہ ، نذر د اللہ پہ

نوم ، امداد غوبنتل د اللہ نہ ، او ددینہ علاوہ نور انواع د عباداتو .

د دے نہ علاوہ نور فرقونہ ہم شتہ لکہ :

- (۱) فرق پہ اعتبار د اشتقاق سرہ : چہ توحید الربوبية دا مشتق دے د اسم د الله نہ چہ «الرب» دے او هر چہ توحید فی الالوهية دے نو دا مشتق دے د لفظ «الاله» نہ .
- (۲) دویم فرق پہ اعتبار د متعلق سرہ : چہ متعلق د ربوبية امور تکوینی دی لکہ خلق شو او رزق شو الخ ، او متعلق د الوهیت هغه امور شرعیہ دی چہ اوامر او نواہی دی .
- (۳) فرق پہ اعتبار د اقرار سرہ : چہ پہ توحید فی الربوبية پدے مشرکانو اقرار کرے وو او توحید فی الالوهیت ددے نہ ئے انکار کرے وو .
- (۴) فرق پہ اعتبار د مدلول سرہ : ربوبية ددے مدلول علمی خبری دے ، او الوهية ددے مدلول عملی دے .
- (۵) فرق د حیثیت د التزام او تضمن نہ : توحید د ربوبیت دا مستلزم او متضمن دے توحید د الوهیت سرہ او توحید د الوهیت دا متضمن دے توحید د ربوبية لہ .
- (۶) فرق من حیث الحکم : چا چہ اقرار او کرو صرف پہ توحید د ربوبية فقط نو دا اقرار انسان پہ اسلام کنہ نہ داخلوی ، او چاچہ اقرار او کرو پہ توحید د الوهیت فقط نو دا داخلوی انسان پہ اسلام کنہ .
- (۷) فرق د حیثیت د معنی نہ : توحید د ربوبیت دا توحید د الله تعالی دے پہ خیلو افعالو کنہ او توحید فی الالوهیت دا توحید د الله تعالی دے پہ افعالو د بندیکانو کنہ .

(تیسیر الاصول الی معرفة الثلاثة الاصول ص ۶۲)

ثمرات ایمان پہ اللہ باندے :

(۱) پورہ امن او پورہ ہدایت لکہ اللہ فرمائی :
الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ
(الأنعام: ۸۲) .

(۲) ایمان پہ اللہ تعالیٰ باندے دا طاعت د اللہ دے : لکہ اللہ فرمائی :
قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ . (البقرة: ۱۳۶) .

(۳) خلافت پہ زمکہ کبیر او عزة ، اللہ فرمائی :
وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ
كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ
مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا . (النور: ۵۵) .

(۴) دننہ کیدل جنت تہ او نجات د اور نہ ، اللہ فرمائی : إِنَّ اللَّهَ
يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ . (محمد:
۱۲)

(۵) خائستہ ژوند ، اللہ فرمائی : مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ
مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً . (النحل: ۹۷) .

(۶) نزول البرکات ، اللہ فرمائی : وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا
لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ وَلَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ . (الأعراف: ۹۶) .

(۷) الهدایة لكل خیر ، الله فرمائی : وَمَنْ يُؤْمِن بِاللّٰهِ يَهْدِ قَلْبَهُ .
(التغابن: ۱۱) .

(۸) زیادت د ایمان او کلک والے پہ ہفی باندے : الله فرمائی :
وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ . (محمد: ۱۷) .

(۹) کامیاب والے پہ دوستی د الله تعالیٰ : الله فرمائی : ذَلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ
مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ (۱۱)
(محمد: ۱۱) .

(۱۰) بچ والے د تاوان نہ : الله فرمائی : وَالْعَصْرِ (۱) إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي
خُسْرٍ (۲) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا
بِالصَّبْرِ (۳) [العصر: ۱-۳] .

(۱۱) ایمان پہ الله باندے سبب دے د دفاع :

إِنَّ اللّٰهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا . (الحج: ۳۸) .

(۱۲) ایمان پہ الله باندے سبب دے د معاف کیدلو د گناہونو :

الله فرمائی : وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلٰى
مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ . (محمد: ۲)

(۱۳) ایمان پہ الله سبب دے د اوچت والی - الله فرمائی : يَرْفَعُ اللّٰهُ

الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ . (المجادلة: ۱۱) .

(۱۴) ایمان پہ الله سبب دے د پارہ د اخلاص پہ عمل کیں .

(۱۵) ایمان پہ الله باندے سبب دے د مضبوط والی پہ توکل کیں

- الله فرمائی : وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهُ .

(الطلاق: ۳)

(۱۶) ایمان پہ اللہ سبب دے دپارہ د شجاعت حکمہ زہرہ د مؤمن

ہک وی د یرے د اللہ نہ او د خشیة د اللہ نہ او د تعظیم د اللہ نہ

او چہ کم زہرہ داسے وی نو یرہ د مخلوق ہفہ زہرہ کنہ نہ وی .

(۱۷) ایمان سبب د حسن الخلق دے کلہ چہ ایمان کمزورے

شی نو اثر د ہفی پہ اخلاقو کنہ ہنکارہ شی د وجی د لرے والی

د ایمان نہ .

(۱۸) ایمان سبب د اوچتولو د درنو احکاماتو دے او د طاعاتو

دے .

(۱۹) ایمان سبب د ذکر نیک دے دپارہ د انسان .

(۲۰) ایمان سبب د عزت د نفس دے .

(۲۱) ایمان سبب دے دپارہ د جہاد بدنی او مالی او قولی پہ

لارہ د اللہ کنہ . (الایمان باللہ ص ۲۲ تا ۲۴)

د شرک اقسام

سوال : شرک خو قسمہ دے ؟

جواب : شرک پنخہ قسمہ دے (پہ یو اعتبار سرہ) :

(۱) شرک فی الوجود (۲) شرک فی الخالقیت (۳) شرک فی

التدبیر والتصرف (۴) شرک فی العبودیة (۵) شرک فی الاسماء

والصفات .

پہ ملائکو ایمان

سوال : ایمان پہ ملائکو خہ مطلب ؟

جواب : ایمان پہ ملائکو دادے : (۱) چہ ملائک موجود دی (۲) مخلوق دی (۳) پیدا دی د نور نہ (۴) د اللہ تابعدار دی (۵) د ہر قسم گناہ نہ پاک دی (۶) ملائک نہ مذکر دی نہ مؤنث لا یوصف بالذکورة والانوثة .

سوال : د ملائکو یو خو نومونہ او د ہفتوی کارونہ بیان کرنی ؟

جواب : (۱) جبریل امین بہ وحی راوہ مقرر دے (۲) عزرائیل پہ روحونو مقرر دے (۳) اسرافیل علیہ السلام د شیلنی وھلو دپارہ مقرر دے (۴) او میکائیل علیہ السلام پہ بارانونو مقرر دے (۵) او پہ اوگو مقررے کراما کاتبین دی (۶) جنت کنس رضوان ملائک دی (۷) او پہ دینی مجلسونو مقرر ملائک سیاحین دی (۸) او پہ قبر کنس سوال والا ملائک نکیر منکر دی انشاء اللہ تفصیل بہ روستو کوو .

سوال : نور ملائک خومرہ دی ؟

جواب : وما یعلم جنود ربک الا هو۔ ترجمہ او نہ پوھیگی پہ لسنکرو د رب ستا مگر دا اللہ .

ایمان پہ کتابونو باندے :

سوال : دنیا تہ خومرہ کتابونہ راغلی دی ؟

جواب : اللہ رب العزت دنیا تہ سل (۱۰۰) صحیفے او خلور (۴)

کتابونہ رالیگلی دی .

سوال : بد مے باند مے خرنگه ایمان فرض د مے ؟

جواب : جواب کنس تفصیل د مے :

(۱) پہ یولو باند مے ایمان فرض د مے .

(۲) پہ خپل دور کنس پہ هفی کنس پوره هدايت وو .

(۳) هغه کتابونه د قرآن نزول سره منسوخ شوی دی او عمل

پر مے نشی کید مے .

خلور پکنس لوئے کتابونه وو : (۱) توراة (۲) زبور (۳) انجیل (۴)

قرآن مجید .

سوال : زبور پہ چا نازل شومے ؟

جواب : زبور پہ داؤد علیه السلام باند مے نازل شومے وو .

سوال : توراة پہ چا نازل شومے ؟

جواب : توراة پہ موسی علیه السلام نازل شومے وو .

سوال : انجیل پہ چا نازل شومے ؟

جواب : انجیل پہ عیسی علیه السلام نازل شومے وو .

سوال : قرآن پہ چا نازل شومے د مے ؟

جواب : قرآن مجید پہ محمد صلی الله علیه وسلم باند مے نازل

شومے وو .

سوال : صحیفه خومره نازلے شومے و مے او پہ چا نازلے شومے و مے ؟

جواب : سل صحیفه دی ، ملا علی القاری رحمہ الله ذکر کوی :

لس (۱۰) پہ آدم علیه الصلاة والسلام ، لس (۱۰) پہ ابراهیم علیه

السلام ، پنخوس (۵۰) پہ شیس علیہ الصلاة والسلام ، دیرش (۳۰) پہ
ادریس علیہ الصلاة والسلام .

نو دا تولے سل صحیفے شومے ، لیکن دا قرآنی خبرہ نہ ده .
نور چه کم خلور قرآن ذکر کبری دی نو پہ هفی کبش شک کول
کفر دے .

د قرآن الکریم متعلق عقیدہ :

سوال : د قرآن مجید متعلق خہ عقیدہ ساتل پکار دی ؟

جواب : (۱) چه قرآن کلام الله دے کما قال الله تعالى حتى يسمع
کلام الله (۲) په لوح محفوظ کبش محفوظ دے (۳) په صحیفو کبش
مکتوب دے قال الله تبارک وتعالى في صحف مكرمة (۴) گنده لاسونه
هفی ته نشی رسیدے قال الله تبارک وتعالى في سورة الواقعة : لا يمسه الا
المطهرون (۵) قرآن نه منسوخ کبری (۶) قرآن د تغیر او بدلون نه پاک
دے (۷) قرآن آخری کتاب دے (۸) جبرائیل علیہ الصلاة والسلام نبی
علیه الصلاة والسلام ته راورے دے (۹) اول شروع ئے په رمضان کبش
شومے ده (۱۰) دیرش (۳۰) پاری دی (۱۱) ۱۱۳ سورتونه دی
(۱۲) قرآن هدایت دے دپاره د انسانانو او پیریانو .

د انبیاء متعلق :

سوال : انبیاء کرام تول خومره دی ؟

جواب : الله رب العزت ایک لاکھ چوبیس ہزار (کم یا زیات)

انبیاء رالیگلی دی .

سوال : پہ پیغمبرانو د ایمان راورلو خہ حکم دے ؟

جواب : پہ پیغمبرانو باندے ایمان راورل فرض دی .

سوال : پہ قرآن کریم کنبں خومره انبیاء ذکر شوی ؟

جواب : پہ قرآن کنبں پنخویشٹ (۲۵) انبیاء ذکر دی .

سوال : پہ یو لاکھ چوبیس ہزار کنبں رسولان خومره وو ؟

جواب : پہ ایک لاکھ چوبیس ہزار کنبں ۳۱۵ رسولان تیر شوی

دی .

سوال : د کمو انبیاء نومونه چہ مونر نہ پیژنو پہ ہغوئی بہ خرنگہ

ایمان راورو ؟

جواب : زمونر بہ دا عقیدہ وی چہ اے اللہ کوم استازی تا رالیگلی

دی کہ مونر تہ معلوم دی او کہ معلوم نہ دی نو پہ ہغہ تولو باندے

زمونر ایمان دے .

سوال : پہ قرآن کریم کنبں د خومره انبیاء نومونه ذکر شوی دی ؟

جواب : پہ قرآن کنبں چہ کم انبیاء ذکر دی نو ہغہ پنخویشٹ

(۲۵) دی .

سوال : ہغہ ۲۵ انبیاء کم کم دی ؟

جواب : ہغہ نومونه دادی پہ اشعارو کنبں :

اشعار

قرآن کنبں انبیاء پوره ۲۵ دی ذکر شوی

آدم ہود او ادريس دی بل داؤد دے ذوالبيان

یوسف یعقوب اسحاق بل اسماعیل علیہ السلام

اولاد د ابراہیم دے چہ ہر چہ اتہ دے عیان

یونس یسع ذوالکفل بل موسیٰ عیسیٰ یحییٰ

مذکور دی زکریا بل شعیب او سلیمان

بل نوح ایوب صالح لوط او ہارون دی ذکر شوی

الیاس دے پہ آخر کنیں محمد دے عالیشان

سوال : پہ کومو خبرو کنیں تہول انبیاء شریک دی ؟

الجواب : تہول انبیاء پہ نسو خبرو کنیں شریک دی د ہغی اجمال

پہ اشعارو کنیں دا دے :

اشعار

توحید تصدیق طاعة او بشارة کنیں وارہ یو دی

بشر رجال اکمل د کینا ہونو معصومان

صفات د خدائتوب پدوئی کنیں نشتہ بندیگان دی

ناشنا عجیب کنارونہ معجزات دی مہربان

وضاحت ددے شعرونو :

(۱) تول انبیاء پہ توحید راغلی وو (۲) تصدیق د تولو انبیاء
فرض دے (۳) ددونی طاعة فرض دے پہ خپل امت او دا امة به ہم
مخکب انبیاء منی (۴) تول انبیاء پہ بشارت او تنذیر راغلی دی (۵) تول
انبیاء بشر وو انسانان وو (۶) انبیاء رجال وو بنسخی پیغمبرانے نہ دی
راغلی (۷) اکمل الخلق وو انبیاء (۸) انبیاء معصوم دی د گناہونو نہ کہ
صفائے دی او کہ کبائر دی (۹) انبیاء کبیر د الوهية صفات نہ وو (۱۰)
ناشنا کارونه چه ترے صادر شوی وو نو هغه معجزات وو د الله د طرفه.

قرآن پہ دے تولو دلایل ذکر کوی :

اوله عقیده : تول انبیاء پہ توحید راغلی وو دلیل سورة انبیاء ۲۵ :

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ.

دویمه عقیده : تصدیق د تولو انبیاء فرض دے دلیل سورة النساء

۱۵۰ : إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ

وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ

ذَلِكَ سَبِيلًا.

دریمه عقیده : طاعة د انبیاء فرض دے دلیل سورة النساء ۸۵ : مَنْ

يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا.

خلورمه عقیده : تول انبیاء پہ بشارت او تنذیر راغلی دلیل سورة

انعام ۴۸ : وَمَا يُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ

فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ .

پنجمہ عقیدہ : تول انبیاء بشر و و دلیل سورة الكهف ۱۱۰ : قُلْ
إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا
لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا .

شپہرہ عقیدہ : تول انبیاء رجال و و دلیل سورة الانبياء ۷ : وَمَا
أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا
تَعْلَمُونَ .

اوومہ عقیدہ اکمل الخلق و و او اتمہ عقیدہ معصوم و و دلیل سورة
مریم : وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا
نَبِيًّا (۵۴) وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا
(۵۵) .

او بیا د تولو پاکوالہ بیانوی انہم کانوا یسارعون فی الخیرات ،
ویدعوننا رغبا ورہبا الایة .

والیوم الآخر :

سوال : پہ آخرت باندے خرنگہ ایمان راورل پکار دی ؟

جواب : پہ آخرت باندے یو خو قسمہ ایمان راورل پکار دی ،

اجمال پہ اشعارو کبش :

پہ ورخ د آخرت باندے ایمان اجمالی

دا فرض دے طالبہ ورنہ نہ دے مسلمان

تفصیل سرہ چہ کوم حدیث قرآن دی ذکر کری

ایمان پرے ہفہ شان لازمی پہ ہر انسان

پہ قبر کنب تپوس د ملکینو ہم ثابت دے

نعمت او عذاب حق دے رونرو مکران دے امتحان

وضاحت د شعرونو :

پہ ورخ د آخرت باندے ایمان فرض دے .

پہ آخرت باندے ایمان بارہ کنب دولس (۱۲) خبرے دی :

(۱) د قبر سوال جواب دا د آخرت ابتداء دہ دا حق دی .

(۲) پہ قبر کنب عذاب او نعمت دا حق دی .

(۳) د قیامت علامات او نخی کہ وارہ دی او کہ غپ دا حق دی .

(۴) بعث بعد الموت دا حق دے .

(۵) د پاسیدو نہ بعد د خلقو یو خائے تہ جمع کیدل دا حق دی .

(۶) د عمل نامہ تقسیم حق دے نیک بختو تہ پہ خی لاس باندے

او بد بختو تہ پہ گس لاس باندے ملاویدل .

(۷) حساب کتاب کیدل دا حق دی .

(۸) اعمال تلل حق دی .

(۹) پہ حوہن کوثر باندے او بہ شکل حق دی .

(۱۰) پہل صراط باندے ایمان حق دے .

(۱۱) شفاعت د انبیاء او صالحینو حق دے .

(۱۲) جنت مقام د نیکانو دے او جہنم د کافرانو دے د حق دی .

سوال : یو خو علامات د قیامت بیان کری ؟

جواب : علامات د قیامت دادی :

(۱) جہل بہ زیات شی .

(۲) علم بہ اوچت شی .

(۳) فتنی بہ زیاتے شی .

(۴) زمانہ بہ لنده شی .

(۵) قتلونہ بہ زیات شی .

(۶) مال بہ زیات شی .

(۷) زنانہ بہ عامے شی .

(۸) نا اہلہ بہ مشران شی .

(۹) خلق بہ ابادو کین مقابلے شروع کری .

(۱۰) پہ دیندارو خلقو بہ داسے فتنے راشی چہ پہ یو قبر باندم بہ

تیرہگی او ارمان بہ کوی چہ زہ پدم قبر کین وے .

سوال : د قیامت غت علامات بیان کرنی ؟

جواب : غت علامات دادی :

(۱) نسر بہ د مغرب نہ رابنکارہ شی (۲) خروج الدابة (۳) خروج

الدجال (۴) نزول د عیسیٰ علیہ الصلاة والسلام پہ وخت د مازیگر کین

(۵) اتیان د یاجوج او ماجوج .

ونؤمن بالقدر خيره وشره :

سوال : د تقدیر خو مراتب دی ؟

جواب : د تقدیر دپاره خُلوَر مراتب دی :

(۱) مرتبه : العلم - پدم بہ دم ایمان وی چه الله تعالیٰ پہ هر خه باندے عالم دم علم د ما کان دم ورسره او د ما یکون او علم ازلی ابدی دم او نسیان پرم نه راخی .

(۲) مرتبه : کتابة - پدم بہ دم ایمان وی چه الله تعالیٰ هر خه د خپل خان سره لیکلی دی په لوح محفوظ کبن او دا به باقی وی تر ورخر د قیامة پورے .

(۳) مرتبه : المشیئة - پدم بہ دم ایمان وی چه الله تعالیٰ پہ اسمانونو زمکو کبن چه خه او غواری نو کوی یو شے هم بغیر د مشیئت د الله نه نه کیږی خه چه او غواری نو کوی او چه نه غواری نو نه کیږی .

(۴) مرتبه : الخلق - پدم بہ دم ایمان وی چه هر خه الله پیدا کری دی .

(ماخوذ من عقيدة اهل السنة والجماعة ص ۱۷ للعلامة صالح العنيمين رحمه الله)

ددینه علاوه نور ضروری سوالونه :

سوال : ستا دین خه دم ؟

جواب : زما دین اسلام دم او اسلام غاره کینسودلو ته وائی او تابعداری صرف یو الله ته دلیل الله کریم په سورة العمران کبن فرمائی :

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ [آل عمران: ۱۹].

سوال : ددے دین بنا پہ خہ باندے ده ؟

جواب : ددے دین بنا پہ پنخو ارکانو باندے ده (۱) گواهی د لا

اله الا الله محمد الرسول الله (۲) مونیخ قائمول (۳) زکواة و رکول (۴)
یو میاشت روژے نیول د رمضان المبارک (۵) حج کول د بیت الله .

سوال : ایمان خہ دے ؟

جواب : أن تؤمن بالله وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر وتؤمن بالقدر

خیره وشره .

دلیل الله فرمائی : آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ

وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ [البقرة: ۸۵] .

سوال : ستا نبی شوک دے ؟

جواب : نبی زما محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب بن هاشم ، هاشم

د قریشو د خاندان نہ وو او قریش د بنو کنانہ نہ وو ، او کنانہ او

سیدونکی د عرب وو ، او عرب د اولاد د اسماعیل بن ابراهیم علیہ

الصلاة والسلام نہ وو ، او ابراهیم د اولاد د نوح علیہ الصلاة والسلام نہ

وو .

سوال : وبأی شیء نبی؟ وبأی شیء أرسل ، پہ کوم شیء سره دے

نبی گرزیدلے او پہ کوم لفظ سره رسول گرزیدلے ؟

جواب : نبی باقرأ، وأرسل بالمدثر - نبوت پہ اقرأ تکی سره ، او

رسالت پہ المدثر سره ملاو شومے دے .

سوال : پدم خہ دلیل دے چہ محمد صلی اللہ علیہ وسلم د اللہ

رسول دے؟

الجواب : وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ (آل عمران: ۱۴۴).

دویم دلیل : مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سُجَّدًا (الفتح: ۲۹).

سوال : خہ دلیل دے پہ دے باندے چہ انبیاء اللہ تعالیٰ د ہدایت د

انسانانو دپارہ رالیگلی دی او دونی تابعداری د ہواہشاتو نہ کبری او د خپل خان نہ خبرے نہ کوی؟

الجواب : پدم ڈیر دلایل دی بعض د ہعی نہ دادی :

(۱) انبیاء لہ داسے معجزات ورکول چہ عام انسانان د ہعی د مثل

د اتیان نہ عاجز دی .

(۲) امداد د انبیاء پہ مقابلہ د دشمنانو کیں .

(۳) دونی خبر ورکونکی وی د طرفہ د اللہ نہ چہ دا کار بہ داسے

کیری او دا خبرہ محال دہ چہ اللہ ہفہ خوک مضبوط کسری چہ دروغ

وانی پہ اللہ باندے . (اسئلہ برید الفتاوی)

سوال : نبی علیہ الصلاة والسلام د خومرد عمر وو چہ پیغمبری

ورتنہ . (ؤ شوه؟)

الجواب : نبی علیہ الصلاة والسلام د خلوینتو (۴۰) کالو وو چہ

وحی نازل شوه .

سوال : د وحی نہ خہ مراد دی ؟

الجواب : د وحی نہ مراد دا چہ اللہ تعالیٰ خپل احکام او خپل کلام

نبی علیہ الصلاة والسلام ته ورکول شروع کرل .

سوال : د وحی نازلیدلو نہ بعد خومره وخت نبی علیہ الصلاة

والسلام ژوندے وو ؟

الجواب : درویش ۲۳ کاله دیارلس (۱۳) کاله مکہ کنن او لس

(۱۰) کاله مدینہ کنن تیر کری وو .

سوال : نبی علیہ الصلاة والسلام چرته وفات شومے وو او خومره

عمر نے وو ؟

الجواب : نبی علیہ الصلاة والسلام پہ مدینہ کنن وفات شومے وو

او د نبی علیہ الصلاة والسلام دغه وخت کنن درم شپیتہ (۶۳) کاله

عمر وو .

سوال : د عبادت د قبلیدو پہ دربار د الله کنن خہ شرطونه دی ؟

الجواب : دوه شرطونه دی : (۱) چہ خالص د الله د رضا دپاره

وی (۲) چہ موافق وی د طریقہ د نبی علیہ الصلاة والسلام سره .

سوال : کم قسمونه د عبادتو دی چہ د الله نه علاوه بل چا دپاره

جائز نه دی ؟

الجواب : من أنواعها: الدعاء، والاستغاثة، والاستعانة، وذبح القربان،

والنذر، والخوف، والرجاء، والتوکل، والإناہ، والهبه، والحشیه، والرغبه، والرهبه،

والتأله، والركوع، والسجود، والخشوع، والتذلل، والتعظيم الذي هو من خصائص الألوهية .

حاصل دادم : هغه قسمونه چه د الله نه علاوه د بل چا نه غوبنتل پکار نه دی : لکه دعا غوبنتل ، فریاد کول ، امداد غوبنتل ، حلاله دپاره د نزدیکت کول ، نذر کول ، یره کول ، طمع ساتل ، عاجزی کول ، مینه کول ، یره کول ، د زړه نه رغبت او رهبت او تأله چه دا خاص قسم مینه او یره او عاجزی ده الله له کول ، رکوع ، سجده ، او هغه تعظیم چه د خصائصو د الوهیت نه دم خاص الله له کول .

سوال : کم یو خیز الله په مونږ باندې اول فرض کرې دم ؟

الجواب : کفر بالطاعت او ایمان په الله باندې .

سوال : طاعت څه شے دم ؟

الجواب : د طاعت مصداقات ډیر دی خو غټ قسمونه پنځه دی :

(۱) ابلیس لعنه الله (۲) د چاچه عبادت کیدیشی او هغه پرې

راضی وی (۳) او هغه څوک چه خپل عبادت ته خلق رابلی (۴) او هغه

څوک چه د علم غیب دعوه او کړی (۵) او هغه څوک چه فیصله کوی

بغیر د کتاب د الله نه .

سوال : کفر څه ته وائی :

الجواب : په کومو څیزونو چه ایمان راوړل لازم دی د هغی نه د

یو شی انکار کولو ته کفر وائی .

مثلاً : خوک د الله نه انكار او كبرى ، يا د الله پاڪ د صفاتو نه انكار او كبرى ، يا د الله په كتابونو كښ د يو كتاب نه انكار او كبرى ، يا د ملائكو نه انكار او كبرى ، يا د يو پيغمبر نه انكار او كبرى ، يا د تقدير نه انكار او كبرى ، يا د قيامت د ورځه نه انكار او كبرى ، يا د الله تعالى د قطعي احكامو كښ د يو حكم نه انكار او كبرى ، يا د نبی عليه الصلاة والسلام يو خبره ته د دروغو نسبت او كبرى نو پدم صورتونو كښ انسان كافر كيری .

سوال : د كفر اقسام څه دي ؟

الجواب : كفر په دوه قسمه دے : يو قسم هغه كفر دے چه

انسان د مسلماني نه اوباسي اودا په پنځه قسمه دے :

(۱) كفر التکذیب یعنی شریعت ته د دروغو نسبت کول .

(۲) كفر الاستکبار والاباء مع التصديق كفر د خان غت گنرلو او

انكار کولو سره د تصديق نه .

(۳) كفر الشک كفر د شک .

(۴) كفر الاعراض كفر د مخ اړولو .

(۵) كفر النفاق او كفر د منافقت .

دويم قسم : هغه كفر دے چه انسان د اسلام نه نه اوباسي او هغه

يو قسم دے : كفر النعمة . (خمسون سوال)

سوال : شرک څه ته وائی ؟

الجواب : شرک دیتہ وائی چہ د الله تعالى سرہ پہ ذات یا صفاتو

کنبل خوک شریک کنرل .

سوال : د الله تعالى سرہ پہ ذات کنبل د شریک خہ معنی ده ؟

الجواب : پہ ذات کنبل د شریک معنی داده چہ دوہ یا درم

خدایان او منی لکہ عیسایان د درم خدایانو د منلو د وجی نہ مشرکان

دی او آتش پرست د دوو خدایانو د منلو د وجی نہ مشرکان دی او

دندوان چہ د پیرو خدایانو د منلو د وجی نہ مشرکان دی .

سوال : د الله سرہ پہ صفاتو کنبل د شریک خہ معنی ده ؟

الجواب : د الله د صفاتو نہ یو صفت بل چا لره ثابتول دا شرک

دے . او ددے بیا پیر قسمونہ دی :

(۱) شرک فی القدرت : یعنی د الله پشان قدرت د بل چا دپارہ

ثابتول مثلا دا وئیل چہ فلانکے پیغمبر یا شهید یا ولی باران راوروی یا نفع

او ضرر باندے قادر دے دا شرک دے .

(۲) شرک فی العلم : یعنی د الله پشان د بل چا دپارہ علم ثابتول

مثلا چہ د الله نہ علاہ ہ فلانے پیغمبر یا ولی پہ غیب باندے پوهیگی یا د

الله پشان د درم درم علم دوئی دپارہ شتہ یا زمونر د حالاتو نہ خبر دار

دی یا د لرے او نزدے خیزونو نہ خبریگی دا تول شرک فی العلم دے .

(۳) شرک فی السمع والبصر : یعنی د الله د صفت پشان اوریدلو

او لیدلو کنبل بل خوک شریکول دا شرک دے . مثلا دا عقیدہ لرل چہ

فلانے پیغمبر یا ولی زمونہ تولے خبرے د لرے یا نزدے نہ اوری یا زمونہ کارونو ته د هر خائے نه گوری دا تول شرک دے .

(۴) شرک فی الحکم : یعنی د الله تعالى پشان بل خوک حاکم

کنرل او د هغه حکم د الله د حکم پشان کنرل ، مثلاً پیر صاحب دا وئیلی دی چه فلانی وظیفه د مازیگر د مونخ نه مخکین لوله او د هغه د حکم داسے تعمیل کول چه د مازیگر د مونخ وقت مکروه کیدو پرواه نه وی نو دا هم شرک دے .

(۵) شرک فی العبادت : یعنی د الله پشان بل خوک د عبادت

مستحق کنرل مثلاً قبر یا پیر ته سجده کول ، یا چاته رکوع کول ، یا د یو پیر یا پیغمبر یا ولی یا امام په نوم روژه نیول یا د چا نذر کول ، یا د یو قبر یا د یو کور داسے طواف کول لکه چه د خانه کعبه طواف کولے شی وغیره دا تول شرک دے .

سوال : د الله نه علاوه بل خوک په غیو باندے پوهیگی او کنه ؟

الجواب : نه د الله نه علاوه بل خوک به غیو (پتو) باندے نه

پوهیگی - الله فرمائی: (لا یعلم من فی السموات والارض الغیب الا الله) .

سوال : د کفر او شرک نه بعد لویه گناه کومه ده ؟

الجواب : د کفر او شرک نه بعد بدعت لویه گناه ده .

سوال : بدعت څه ته وائی ؟

الجواب : بدعت هغه څیزونو ته وئیلے شی چه د هغی اصل د

شریعت نه ثابت نه وی یعنی قرآن مجید او احادیث مبارکو کبې د هغی

ثبوت نہ وی او د نبی علیہ الصلاة والسلام او صحابو کرام او تابعین او
تبع تابعین پہ زمانہ کنہ د هفی وجود نہ وی او هفی تہ دین او وئیلے شی
او کرمے شی دا کار او یا پربینو دے شی نو دا بدعت دے .

سوال : د بدعت مثال خہ دے ؟

الجواب : خلقو خو پہ زرگونو بدعات رائج کری دی بعض د هفی
نہ دادی : قبرونہ پاخہ جوړول ، پہ قبرونو باندے گنبد جوړول ، عرسونہ
کول ، پہ قبرونو باندے ډیوم بلول ، پہ قبرونو خادرے اچول ، د مری
پہ کور باندے د خوراک دپاره جمع کیدل وغیره او هر جائز یا مستحب
کار کنہ داسے شرطونہ لگول چه د هفی د شریعت نہ ثبوت نہ وی دا به
بدعت وی .

(تعلیم الاسلام ص ۱۰۲ تا ۱۰۵ تالیف مفتی کفایت الله رحمہ الله)

سوال : پہ بنده باندے خہ واجب دی چه کله الله یو حکم او کری ؟

الجواب : په انسان باندے اووه مراتب واجب دی :

(۱) علم په هفی باندے (۲) محبت د هفی سره (۳) کلک عزم
کول د هغه فعل (۴) عمل په هغه حکم (۵) پوره والے په حکم دپاره د
رضاء د الله (۶) یره د هغه کار نہ چه دا عمل ختموی (۷) همیشوالے په
هفی باندے .

(کتابه غلام نبی بن دپارخان ۲۰۱۴، ۱۰، ۱۹، یوم الاحد ۱۷ : ۷ صباحارنا نقل منا)

انک انت السمیع العلیم)